

Die uw jeugd vernieuwt
als die van een arend...

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

KERKELIJK LEVEN / A. de Snoo

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN **617**
A. de Snoo

Gevraagd: bezonnenheid

MEDITATIEF **621**
J. Hagg

De moeder te Naïin

WANDELEN MET GOD **622**
B. Luiten

De belofte en de eis

ACHTERGRONDEN **624**
G. Gunnink

De doop met de
Heilige Geest 1

KERK WERELDWIJD **627**
Menno van Hulst
Uit het hart van Afrika

SYNODE-IMPRESSIES **629**
H.J. Siegers

en verder...

Kleintje
Boekbespreking
Meegelezen
Uit de kerken

GEVRAAGD: BEZONNENHEID

Over een prikkelende brochure van het LVEA 2

Als je iemand in het water ziet liggen, duik je er dan meteen in om hem of haar te redden, of ga je eerst aan de kunt een discussie voeren?

De wereld staat in brand.

Nederland raakt God kwijt of is God ui kwijt.

Het evangelie moet toch zoveel mogelijk worden uitgedragen?

Aan het woord is ds. A. van der Veer, chr. geref. predikant in Zwolle.

We begrijpen zijn bewogenheid (zie ons artikel van vorige week). Nederland is in nood. Er is veel (reddings)werk te doen.

Tegelijk missen we een stukje bezonnenheid.

Aan een geslaagde duik in het water gaat wel iets vooraf. Op z'n minst een aantal uren zwemles. En misschien heeft u ook weleens kennis gemaakt met één van de reddingsbrigades in ons land. Wat ze daar al niet aan training meekrijgen! Diverse zwemtechnieken, samenwerking met iemand op de

wal, de juiste grepen om een onhandige of tegenstribbelende drenkeling toch vast te houden. Je leert hoe je iemand op de wal krijgt. Vervolgens dan de geëigende EHBO-handelingen. Tenslotte 'aflevering' op het juiste adres.

De opmerking van ds. Van der Veer is best te begrijpen, als het over een 'toevallige' drenkeling gaat. Dan is eerst discussiëren dwaasheid.

Hij heeft zijn opmerking echter gemaakt k een gesprek over georganiseerd evangelisatiewerk onder een heel volk, Zoiets vraagt een weloverwogen plan, gedegen voorbereiding en zorgvuldige uitvoe-

ring. Als voorzitter van de EO weet ds. Van der Veer er alles van en zal hij dit ongetwijfeld toestemmen. Maar waarom dan ineens zijn verzet als je je **vooraf** ook **goed** reenschap wilt geven van de vraag met wie je het best evangelisatie kunt bedrijven?

De opmerkingen van ds. Van der Veer zijn te vinden in het blad Opdracht van mei 1994, een themanummer over samenwerking in het evangelisatiewerk: **kun** je als gereformeerden samen met anderen het evangelie uitdragen? Gelet op de nood die er is, vindt ds. **Van der Veer** dat **je** die vraag eigenlijk niet moet stellen. Ga alsje-

bleeft aan de slag!

Een probleem bij samenwerking is altijd: Stel dat iemand verdere contacten wil, of zelfs tot geloof komt, naar **welke** kerk wordt hij of zij dan **doorverwezen**? Ds. Van der Veer zou wel willen dat dit probleem zich eens **wat** vaker voerde. 'Ik heb jaren **evangelisatiewerk** gedaan en ik heb nog nooit de vraag van iemand **gekregen**, waar hij naar de kerk moest.'

De discussie of je met **andere kerken** kunt samenwerken in het evangelisatiewerk, komt op ds. Van der Veer dan ook **'een** beetje wereldvreemd over'.

Christus en zijn kerk horen bij elkaar

Het LVEA – het Landelijk Verband voor Evangelisatie-Arbeid van de Gereformeerde Kerken in Nederland – denkt er **anders over**. In de onlangs uitgegeven brochure **Kun het samen?**, legt de voorzitter, ds. **P.H. van der Laan**, uit waarom. Hij wijst op het dwaze van tegenstellingen als 'het gaat er toch maar om mensen naar de Here Jezus te brengen en niet naar de kerk'. Ds. Van der Laan: Christus is niet los **van** de kerk verkrijgbaar. De Here geeft deel aan zijn heil door de dienst en de gemeenschap van de kerk. En dan uiteraard een **kerk** waar de Here en zijn Woord serieus genomen worden.

Ds. Van der Veer kreeg nooit de vraag 'naar welke kerk moet ik nu?' Die vraag zal een 'drenkeling' mogelijk **nooit** stellen.

Maar daarom zal een redder zelf nog wel z'n uiterste best doen, dat zijn slachtoffer zo goed mogelijk terecht komt! Wie een **kind** uit het **water** haalt zal, als het even **kan**, proberen dat kind bij z'n **moeder** te brengen.

Daar is het immers op het **beste** adres. Warm en veilig. Moeder: een mooi beeld in de Bijbel voor de **kerk**..

Om niet te vergeten, **ook** in je evangelisatiewerk.

Christus' werk aan zijn kerk: breder dan wat 'op eigen terrein' gebeurt

De brochure van het LVEA windt er geen doekjes om: doel **van** het evangelisatiewerk is: 'mensen brengen tot belijdenis van geloof naar de **gereformeerde leer**' (vergelijk artikel 26 KO).

Tegelijk is er een open oog voor deze werkelijkheid, dat je op weg naar dat **doel** ook andere werkers tegenkomt. Mensen die niet **gereformeerd** zijn, maar die zich, net als wij, gegrepen weten door Christus én door de **nood van ons volk**. **Ook** zij zijn bezig met allerlei evangelisatiewerk

Maar je je daar nu afzijdig van houden, of zijn er dingen die je samen kunt doen? Ds. **Van der Laan** pleit duidelijk voor het laatste: wat samen kan, doe dat ook. **Alléén** kunnen wij de evangelisering **van onze** eigen omgeving, laat **staan** van ons land, nooit aan. Er is een gemeenschappelijk belang. Laten we daar op de één of andere manier **vorm** aan geven. Zonder dat daarbij de norm en het doel buiten het **gezichtsveld** raken.

Dit antwoord spoort met een al heel oud **synodebesluit** over dezelfde vraag: 'Kan het samen?' De **Generale Synode van Middelburg 1933** sprak namelijk al uit:

'dat van volledige samenwerking met anderen, niet-gereformeerden, geen sprake kan zijn, waar het evangeliseren bestaat in of gepaard gaat met prediking van het Woord Gods, doch alleen, wanneer Bijbels en lectuur, waartegen geen bezwaar bestaat, worden verspreid of in een andere vorm zonder prediking wordt geëvangeliiseerd, doch dat het om praktische redenen gewenst kan zijn met anderen, die ook evangeliseren, in overleg te Reden, ten einde te komen tot verdeling of van de arbeid, of van de tijden, of van de terreinen'

De overeenkomst is, hoop ik, duidelijk: ook Middelburg 1933 had

KERNREDACTIE:
PROF. DR. M. TE VELDE,
DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP.

OVERIGE REDACTIELEDEN:
DRS. R. TER BEEK, DRS. B. BOS,
DRS. A.L.Th. OE BRUIJNE, DRS. B. LUITEN,
PROF. DR. C.J. DE RIJTER,
DS. A. DE SNOO.

MEDEWERKERS:
J.J.D. BAAS, DRS. C.J. HAAK,
J.M. DE JONG, DRS. J. SMELIK,
DRS. H. VELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:
W.L. MGRMFF, Wortmanstraat 138, 8265
AG Kampen, Tel. (038) 3331201.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA te Kampen.

ADMINISTRATIE/ADVERTENTIES:
Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre B.V.,
Postrekening 406040 t.n.v.,
De Reformatie, Goes, Postbus 25, 4460 AA
Goes. Tel. (0113) 215591.

ABONNEMENT:
f 85,75 per jaar; f 46,25 per halfjaar; studenten f 70,25 per jaar (binnenland). Buitenland: f 144,50 per jaar (zeepost).

Een abonnement kan per maand ingaan, maar slechts beëindigd worden uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de betalingstermijn (opzegging van jaarabonnement vóór 1 november, van een halfjaarabonnement vóór 1 juni).

Losse nummers f 1,95 (excl. porto).
De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij
 de Stichting Bralectah.
Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:
Prijs: f 0,84 per mm. Contracttarief op aanvraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

een open oog voor wat er buiten de eigen kerk gebeurt, zonder wat de belijdenis in art. 27-29 NGB zegt over de taak van en onze roeping jegens de kerk, ook maar enigszins te relativëren.

Waar ligt de grens?

Nu wijst ds. Van der Laan er in Kan *het samen?* op, dat Middelburg 1933 in zoverre achterhaald is, dat destijds de prediking in het evangelisatiewerk een veel grotere rol speelde: prediking op straat, in zalen, in inrichtingen enz. Voor die prediking wist de kerk zich direct ambtelijk verantwoordelijk.

Nu ligt dat anders. Niet alleen de werkvormen zijn veranderd, maar het werk gaat nu ook niet meer rechtstreeks van kerkenraden uit. Eén en ander brengt ds. Van der Laan tot de conclusie, dat je vandaag met & tekst van Middelburg eigenlijk niet meer uit de voeten kunt. 'Je kunt je hoogstens beroepen op de bedoeling.' En daar stemt hij van harte mee in. 'Volledige samenwerking levert een maan- & spanning op met het gereformeerd karakter van de evangelisatie.'

Toch vraag ik me af of ds. Van der Laan niet wat te snel klaar is met de tekst van Middelburg. Hij heeft gelijk: werkvormen zijn veranderd. Maar doe je Middelburg wel helemaal recht wanneer je van & door haar genoemde 'prediking' puur ambtelijke prediking maakt? Bedoelde & synode van Middelburg met haar onderscheid tussen evangelisatie door prediking en evangelisatie door bijbelverspreiding e.d. niet zo iets als: houd goed het verschil voor ogen tussen verklaring en verspreiding van de Bijbel? Ds. Van der Laan vindt Middelburg bij de middelen die wij vandaag gebruiken moeilijk toepasbaar: 'Is mime of video een vorm van prediking of niet?'

Maar gaat deze opmerking niet aan de bedoeling van Middelburg voorbij? Het is maar wat je met mime

of een bepaalde video wilt laten zien!

Het (mijns inziens) onnodige afstand-nemen van de tekst van het synodebesluit van Middelburg schept zomaar ook afstand tot de inhoud ervan. Want in zijn toepassing op vandaag is ds. Van der Laan wel erg ruim.

Gemeenteleden die hun toerusting en hun werkmateriaal bij 'de Grote Opdracht School', Agapè, de Navigators e.a. halen, moeten wel begeleid worden, maar laten kerkenraden oppassen met 'ingrijpen'. Ik vraag me af of de schrijver hier niet al te kritisch is richting kerkenraden en tegelijk al te vriendelijk richting gemeenteleden van wie hij zelf zegt dat ze 'de grenzen vaak verder leggen dan jij graag zou zien'.

Ik ben het met ds. Van der Laan eens, & je in zulke gevallen niet meteen met tuchtmaatregelen moet aankomen. Maar laat de betrokkenen wel goed weten waar ze mee bezig zijn!

Alweer jaren geleden gaf een vroegere voorzitter van het LVEA, ds. S. Clossen, een sympathiek geschreven evaluatie van Youth for Christ (Groningen 1978). Sympathiek, maar ook helder op het punt van de verschillen tussen Youth for Christ en de gereformeerde belijdenis.

Eerder al (in 1975) besprak ds. A. den Broeder in het LVEA-blad *Opdracht* de uitgangspunten van het Instituut voor Evangelisatie. Hij roept de ambtsdragers juist op de gemeenteleden te waarschuwen tegen zowel conferenties als materiaal 'dat gedragen wordt door remonstrantisme en dat fundamenteel aan verbond, sacrament, ambt en kerk voorbijgaat'.

Ik denk hier ook aan het door prof. Dourna geschreven boek *Evangelistiek*, waarin ook hij waarschuwt 'voor oppervlakkige evangelisatie die alle mensen in de liefde van God opgenomen ziet. Wie heel algemeen zegt: 'God heeft u lief', vergeet dat de toorn van God op ieder rust die de Zoon van God onge-

hoorzaam is (Joh. 336)' (*Evangelistiek*, Kampen 1982. in dit boek is ook een belangrijk hoofdstuk te vinden over 'Evangelisatie en uitverkiezing').

Ik zou het LVEA willen vragen in haar voorlichting en toerusting van gemeenteleden deze al weer wat oudere publicaties ter bestudering en overweging te blijven aanbevelen. Want de uitgangspunten van verschillende organisaties, die het LVEA nu in haar jongste brochure noemt, zijn nog steeds niet veranderd.

Het blijft oppassen geblazen, zeker voorzover het om verkondiging en verklaring van de Bijbel gaat, of die verkondiging nu door folders, mime of een video plaatsvindt. Dat is altijd nog iets anders dan bijvoorbeeld puur bijbelverspreiding zoals door de Nederlandse Gideons, of een gezamenlijke reactie met andere kerken of groepen op een koopzondag, een goddeloze film e.d.

Kan w dan nog wel iets samen?

Als het gaat over samen verkondigend naar buiten treden inderdaad niet veel. En dat is heel spijtig. Terecht schreven G. Brillenburg Wurth en W.A. Wiersinga dan ook in hun in 1953 verschenen *Handboek voor de Gereformeerde Evangelisatie*: 'Zo ergens, dan gevoelt men bij ieder evangelisatiewerk welk een hinderpaal de verbrokkeling van de kerk van Jezus Christus voor de doorwerking van zijn Evangelie op aarde is'. Laat uit meewerken op dit terrein almeer geboren worden het meebidden met Hem om de eenheid der zijnen.

Waar die eenheid is of steeds meer gestalte krijgt, daar is zeker ook aan samenwerking op het gebied van de evangelisatie te denken. In het al eerder genoemde nummer van *Opdracht* over samenwerking (mei 1994), voert ds. J.T. Oldenhuis daarvoor een hartelijk pleidooi. Ook hij wijst erop dat Middelburg-1933 niet langer zonder meer

van toepassing is. We leven toch echt zestig jaar later. Middelburg **achte** samenwerking ook in 'de verkondigende sector' met wie dan ook buiten de gereformeerde kerken, onmogelijk. Maar reeds ter **synode** van Middelburg is ervoor gepleit om samenwerking ook dan toelaatbaar te achten, **wanneer** zij die samenwerken hetzelfde confessionele standpunt innemen t.a.v. Jezus Christus als de Middelaar tussen God en de mens, en t.a.v. de weg **der** verlossing. Ds. **Oldenhuys** wil zich daar in **zekere zin** bij aansluiten: geen samenwerking zomaar met allerlei groepen of bewegingen, maar wel met hen met **wie** wij op dezelfde gereformeerde grondslag staan.

Heel concreet: de christelijke gereformeerden.

Ds. **Oldenhuys** onderkent best wel dat ook dit niet zomaar zonder problemen zal gaan: je **zult** in alle eerlijkheid aan buitenstaanders duidelijk moeten maken, dat het niet goed is dat je wel dicht bij elkaar staat en toch (nog) niet één bent. Maar in dit geval hoeft het geen verandering te zijn én de verbreding én de verkondiging van de waarheid samen ter hand te **nemen**.

Het zal na **het** bovenstaande duidelijk zijn, dat ik er wel **voor** zou willen pleiten in een dergelijk geval **ook** richting je christelijke gereformeerde broeders en zusters heel eerlijk te zijn: maak duidelijk **waarom** je bepaald materiaal wel en ander niet wil gebruiken, en spreek duidelijk **af** met wie **er** verder wel of niet wordt samengewerkt.

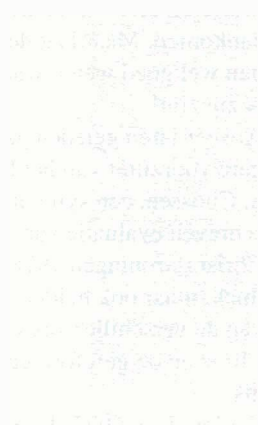
Als ik ds. **Van der Laan** goed begrepen heb, is ook hij van mening dat deze verregaande **vorm** van samenwerking maar met bijvoorbeeld, de chr. gereformeerden mogelijk is. In zijn verhaal zitten echter openingen **naar** meerdere kanten, wat ik hier niet onvermeld wilde **laten**.

Juist **voor** de verdere bezinning op zijn verhaal! Laten kerkenraden en commissies er **maar meer aan de slag gaan**. **Het is af en toe** heel gewaagd geformuleerd. Ds. Van der Laan zal dat **zelf ook** wel weten.

Als het resultaat **verhoogde betrokkenheid** én **waakzaamheid** is, zal dat zowel het **werk** als de werkers in de evangelisatie alleen maar **ten goede** komen.

Want ook op dit terrein geldt: niet het vele is goed (als maar **zoveel** mogelijk **mensen** over **Jezus horen**), maar het goede is veel: als je ervoor inzet én dat velen over hem horen én dat ze toegebracht worden bij Zijn gemeente. Niet omdat de **kerk** zelf je **zalig** maakt, maar **wel** omdat de Here zelf **déze** weg **ons** heeft geopenbaard als de **weg waarlangs Hij mensen** in zijn gemeenschap doet delen en daar **ook** bij wil bewaren.

N.a.v. ds. **Peter H. van der Laan**, *Kun het samen? Over samenwerking in evangelisatie*, een uitgave van het LVEA, Postbus 70, 3800 AB Amersfoort.

Kleintje

R. ter Beek

WPULIEREN

De straat ligt vanmorgen vol met katjes van populieren. Ze lijken op rupsen. Ze zijn rood. Als ze verpulverd in de goot liggen zie je nog een purperen waas.

Het knispert onder m'n banden. En het ruikt naar stro. Populierenkatjes blijven hangen aan het doosje waar ze uitgebarsten zijn. Dat nemen ze mee als ze vallen. Dit keer zijn de doosjes kurkdroog. Ze breken als je eroverheen fietst.

In **Langerak** ben ik naar populieren gaan kijken. Ik moest wel. Er stonden hoge op de wallen van **Nieuwpoort** en langs de weg naar **Gorkum**.

De voorjaarsluchttkende de kale takken scherp af. Daarom viel de verandering in de kruinen op. Ze werden minder doorzichtig. De takken werden molliger, zwarter. Daarna ging er bruin gloeien. De bloei mengde rood bij. Na de val van de katjes zwollen de bladknoppen: goudbruin. **Traploos** naar het lichtbruingroen van het jonge blad. (Tussen **Capelle** en **Berkel** zie ik verschillende tinten jong blad.)

Je kon er het tempo van het voorjaar aan aflezen. Was **het** koud, dan ging het langzaam. Was het warm, dan ging het snel. Eind april was het **Waar**.

Dit voorjaar hadden de populieren aan twee, drie zomerse dagen genoeg voor hun bloei.

M meditatief

'En toen de Here haar zag werd Hij met ontferming over haar bewogen.'

Lukas 7 : 13

Kinderziekenhuis

Wie kan peilen wat er door een moeder heengaat als ze haar kind moet zien lijden? Moet je het daar niet zelf voor meegemaakt hebben? Een kind dat je zelf in je droeg, maandenlang. Dat je op zag groeien. Waar je zo blij mee was. En zo op k m mopperen op z'n tijd. En nu ligt het daar maar. Doodziek. Hoe lang nog? En welke kant gaat het op? Duizenden moeders (en vaders evengoed) leven op de toppen van hun zenuwen, soms tijdenlang, om duizenden kinderen in talloze kinderziekenhuizen. Dokter Lucas heeft ze iets mee te geven. Een paar veelzeggende verzen. Om te onthouden.

'Naïn' betekent 'lieflijk oord'

Wat ligt het er lieflijk bij. Dwars door de wit-bloeiende boekweitvelden, waar de bijen ijverig hun honing verzamelen, loop je erop af. Een Arabisch dorpje nu. Zouden ze nog weten van toen? Het lijkt me sterk dat hier bij elke begrafenis de herinnering wordt opgehaald aan die ene kgrafenis-van-toen: die begrafenis die werd afgelast. Afgelast door Jezus, het Leven in eigen Persoon.

Een moeder achter de baar

De lucht zal wel even blauw geweest zijn als anders. Toch was het een zwarte dag. Een droevige stoet zet zich in beweging. De rabbi

voorop. Die moet straks het gebed zeggen. De dragers met de baar. De eenzame moeder, het weduwekleed omgeslagen. De klaagvrouwen met hun misbaar. En alle anderen. Ze laten haar niet alleen. Dat doet je goed.

Wegversperring

Buiten de poort gekomen blijkt de weg versperd door een andere stoet. Een opgewekt gezelschap. Met aan het hoofd een andere rabbi: Jezus, uit Nazareth. Op visitatie-reis in Galilea. Wijk nu die tweede stoet – eerbiedig, het hoofd gebogen? Voor de dood moet toch alles en iedereen wijken? De dood zet het leven toch stil? Dat had je gedacht!

Bewogen

Jezus gaat niet opzij. Hij is werkelijk begaan met die moeder in nood. Hij wordt met ontferming over haar bewogen. Zij maakt in Hem zoveel los, dat Hij in gedachten al zijn arm om haar heen slaat. Dat gaat de Heer door merg en been. 'De Heer', de 'Kurios', schrijft Lucas. Zo zag niemand Hem daar toen nog: als Degene die het te zeggen heeft over leven en dood. Hij neemt het voor haar op. Als Middelaar tussen haar en de dood gaat Hij optreden. De baar van de dood komt in aanraking met het Leven. Andere rabbi's pasten er wel voor op zoiets aan te raken: daar werd je anrein van. Bij Jezus is het altijd andersom: wat Hij aanraakt wordt rein, genezen, bevrijd! De dode krijgt een bevel en wordt gehoorzaam weer levend. Het gevecht is gewonnen: Jezus geeft hem terug aan zijn moeder... Pro-

beer maar eens te bedenken wat zich daarna afspeelde!

Ja maar... onze rouwstoet dan?

Je vriend overleed. Het meisje dat bij je in de klas zat. Je oma of opa. Degene waarmee je je leven deelde. Je kind. Je kleinkind. Je ouders. Mensenkinderen, veel ouder of juist veel jonger dan jij. Of precies even oud. Wat kan de dood een domper op mensenlevens zetten. Afschuwelijk is het. Geen mooie woorden graag. Je loopt mee in de stoet die gaat begraven. En je hebt verdriet.

En toch...

Blijf er niet in hangen, in je verdriet. Waarom niet? Omdat je mag bedenken dat Hij er óók bij is. Geen stoet van christenmensen of Hij is er. Vooraan. Bij het grootste verdriet. En als geen ander is Hij met ontferming bewogen. En ook vandáág treft Hij zijn maatregelen. Onze dode ís niet dood. Hij of zij leeft verder bij de Heer. De 'Heer van levenden' is Hij. Dezelfde die ons bij wil staan in ons verdriet. En wat meer is: hereniging volgt! Net als toen. Vast en zeker. Samen op de nieuwe aarde. 'Lieflijk oord' ... Naïn.

Wandelen met God

Wij zijn opgevoed bij het schema 'belofte en eis'. *Misschien is het niet goed dat ik 'schema' zeg, want zo was het nooit bedoeld. Maar zo is het wel geworden.*
'Gods verbond = belofte + eis.'

Liefde

Aan deze korte formule kleven echter meerdere bezwaren. Dat valt meteen op, wanneer wij horen hoe de Here Jezus over zijn gemeente spreekt. Hij noemt haar zijn bruid. Zo vergelijkt Hij Gods verbond met een huwelijk. En zeker, een huwelijk is gebaseerd op wederzijdse beloften, maar toch is daarmee het wezen niet geraakt. Alleen door beloften krijg je geen goed huwelijk. Evenmin krijg je alleen door belofte + eis een hartelijke verbondsomgang. De kern waar alles om draait is de liefde, wederzijds. Daarom draait het ook in de wet, in alle geboden: wij zullen de HERE onze God liefhebben, naar Hem luisteren, aan Hem ons leven wijden. Waar dat uit het dagelijks leven verdwijnt, houden we van het verbond een karikatuur over. En evenzo van de wet.

Wie doet wat?

Een volgend bezwaar is echter nog veel groter. Wanneer wij spreken over 'belofte + eis' betekent dit meestal in de praktijk dat God de belofte zal vervullen en dat wij de eis moeten volbrengen. Met als gevolg, dat wij geneigd zijn aan de

verkeerde kant te beginnen, namelijk bij onszelf. Wij moeten de wet volbrengen, anders komen we aan de belofte niet toe. Maar ieder die &t probeert, merkt dat hem dat niet lukt. Zo wordt het heil onbereikbaar. Het evangelie is dan wel mooi, daar kan ook mooi over geprekeet worden, maar menigeen denkt van binnen bij zichzelf 'daar ben ik ver vandaan'. In de praktijk betekent dit, dat ik heel wat mensen ontmoet die stikken in hun schuld, die zichzelf mislukt vinden, die twijfelen aan hun zaligheid.

Bestemming

De fout in dit denken zit ten diepste hier, dat & wet veel te eenzijdig wordt opgevat. Je kunt niet zomaar zeggen &t de wet gelijk is aan de eis die God ons stelt. Want de wet is in de eerste plaats iets, dat God Zelf gebruikt! We zien dit in Rom. 8 : 29. Daar gaat het over de uitverkiezing, het heilsplan van God dat Hij maakte voordat wij er waren. Wij lezen dan, dat Hij ons een bestemming heeft gegeven. Namelijk deze, dat wij gelijkvormig zullen worden aan het beeld van zijn Zoon. Zo staat dat daar. Bedoeld is, dat wij op de Zoon zullen lijken, in alles.

Hij is God, wij zijn mensen, dat blijft een groot verschil, maar verder zullen wij delen in dezelfde Vaderlijke liefde en in de onderlinge band, harmonie en toewijding. Beeld dragen is iets actiefs; het is in de praktijk laten zien wie God is. Zo werden Adam en Eva geschapen, maar toen ging het beeld aan scherven. Nu komt het in Gods heilsplan opnieuw naar ons toe. Het beeld is bewaard, de volmaakte mens zoals hij past bij God is beschreven... in de wet! Wie dit overdenkt, mag leren zien dat de wet in de eerste plaats Gods plan is. Het is de bestemming die Hij aan ons geeft. Daarom alleen al is het niet goed wanneer wij op de wet afvliegen met de gedachte 'die moeten wij doen'. Wie zo kort door de bocht gaat, vertilt zich.

Vervulling

Bovendien mogen wij geen moment vergeten, dat de wet in haar geheel door onze Middelaar is vervuld. Hij heeft alle geboden gehouden, met hart en ziel, kracht en verstand. Ieder die in Hem gelooft, ontvangt dit op zijn naam. Alsof wij nooit zonden hadden gehad of gedaan, ja als hadden wij zelf de hele wet volbracht (zondag 23)! Paulus schrijft van de foden, dat zij nooit aan Gods wet zijn toegekomen. En dat, terwijl zij de gerechtigheid nagejaagd hebben (Rom. 10 : 31)! Ze hebben geijverd tot en met, maar... zonder verstand (Rom. 10 : 2). Want de gerechtigheid die God eist, schenkt Hij in Christus. Daarom kon Jezus zeggen, dat de mensen méér gerechtigheid moesten hebben dan de Farizeeën. Het gaat

om het Paradijsniveau, alleen zo kan **God** met ons verbonden zijn. Geen zondig mens haalt dat op eigen kracht, al **jaag** je **nog zo** hard **daarnaar**. Je *krijgt* het, helemaal. Daarom kwam **Jesus** op aarde, om dit niveau van **toewijding** met **hart** en **ziel** te **halen**, voor ons.

Toeïgening

Daarbij is de Heilige Geest **ons** gegeven. Wat is het typische **werk** van de Geest **van** God? Hij zal de wet in ons binnenste leggen en in **ons** hart schrijven (Jer. 31 : 33). *Hij voert Gods plan uit*. Bij leert ons onze bestemming en brengt ons daar **naartoe**.

Zo 'eigent Hij ons toe wat wij in **Christus** hebben'. Een merkwaardige zin uit **ons** **doopsformulier**. Hoe kan de Geest ons nu **geven** wat wij in **Christus** al hebben?

Toch is dit waar. Wie gelooft, heeft in Christus alles. Zijn leven mogen wij met Hem delen, **met** alles wat daarin is. Dat mogen wij 'hebben'. Maar 'hebben' alleen kan afstandelijk zijn. Dat is de **bedoeling** niet. Door de Heilige Geest wordt het **ons ook eigen**. **Wie Christus' leven deelt, gaat** ook delen in diens gezindheid, toewijding en trouw.

Beeld

Kortom, als het over de wet **gaat**, **zullen** wij (terwille van onze eigen levensvreugde) eerst moeten bedenken, wat de **drieënige** God daarmee doet. Het is zijn plan, Hij maakt het mogelijk en Hij **voert** het uit. Zo worden verloren mensen zijn kinderen. In de wet mogen wij zien, wie wij in Gods ogen mogen zijn.

Pas dan en op die manier wordt de **wet** in **onze** **handen** gelegd. Niet om iets te verdienen, **want** er valt niets te **verdienen**.

Niet om iets te bereiken, want het beeld is al **compleet**.

De centrale vraag is: wilt u **dit** beeld **dragen**? Wilt u lijken op de

Zoon, tot eer van de Vader? Zult u de Heilige Geest niet tegenwerken, maar goed naar Hem luisteren? Gods Woord legt Hij in uw hart, zult u dat niet wegdrukken? **Deze vraag** is zo centraal, omdat **dit** de **concrete invulling betreft van het heil dat God bedoelt**. Wil je dat heil aanvaarden, ja of nee? Vergeving is geen theorie, het betekent een nieuw leven.

Leren leven

Maar blijf daarbij dus **wel goed** onthouden, aan welke kant God begonnen is. De wet is niet als een kale eis in onze handen gelegd, om te zien wat wij ervan terecht brengen. Wie er **zo tegenaan kijkt**, zal altijd eerst **en** vooral zijn eigen **tekorten** zien. Menigeen durft **dan** niet meer verder te kijken. Donkere wolken schuiven dan voor de **zon**, de geboden verduisteren het evangelie..

Gelukkig is het anders.

De wet komt naar ons **toe** als een **heilsplan in vol bedrijf**. **Het is het werkplan van de Heilige Geest**. De invulling is nog **lang** niet af, **maar** toch **mag ieder met** vreugde zien wat God al heeft bereikt! Daar **kun** je je ook **aan** vast houden: God zal niet verlaten wat zijn **hand** begon. Hij zal dat in ons voltooien.

De catechismus zegt in zondag 32, dat je door je goede werken o.a. wordt gesterkt in je geloof. Een diepe **waarheid**. **Daarmee worden we** niet terug geworpen op onszelf, maar we mogen in ons eigen leven

zien dat God ergens aan begonnen is!

Zo blijft de wet wat zij is, namelijk evangelie, blijde boodschap. Dan kunnen **wij ook van harte ons** in de wet verheugen en Psalm 119 **zingen**. De **wet** is niet **om** in te stikken, maar om te leren leven, aan de hand **van Vader**.

HOTEL 'DREYEROORD'
OOSTERBEEK
tel. 026-3333169

**Het hotel waar mevrouw zich UIT
en meneer zich THUIS voelt**
Fam. Van der Straaten

DE DOOP MET DE HEILIGE GEEST 1

De Pinksterdag op herhaling?

G. Gunnink

Achtergronden

De christelijke gemeente maakt zich op om het Pinksterfeest te vieren. Hoe doen we recht aan het feit van Pinksteren? Kunnen we volstaan met een feestelijke herdenking? Of is er pas echt reden tot feest, wanneer de heilige Geest opnieuw over de kerk wordt uitgegoten? Het is niet één van de minsten die zich indringend heeft uitgesproken vóór de wenselijkheid van een herhaling van Pinksteren. Het grote verlangen van D.M. Lloyd-Jones, de bekende Londense opwekkingsprediker, richtte zich op een nieuwe uitstorting van de heilige Geest. Dat zou echt 'onuitsprekelijke vreugde' betekenen!

D.M. Lloyd-Jones

Dr. D. Martyn Lloyd-Jones.

Wie is hij?

Een gedreven mens. Geboren in 1899. Hij lijkt voorbestemd om arts te worden. Hij studeert medicijnen, een opleiding die hij succesvol afrondt. Op zesentwintigjarige leeftijd wordt hij toegelaten tot het 'koninklijk college van artsen'. Een gouden toekomst ligt voor hem. Maar het loopt anders. De jonge dokter voelt zich gedrongen om zijn artspraktijk neer te leggen. Lloyd-Jones wordt predikant en verwisselt een goudmijn voor 225 pond per jaar. Hij wordt predikant in het kleine Sandfields. Dan, in 1939, na een diepe geestelijke depressie, neemt hij een beroep naar Londen aan. Daar wordt hij verbonden aan Westminster Chapel, vlakbij Buckingham Palace. Te midden

van het oorlogsgeweld stromen velen toe om de hartstochtelijke prediker te horen. De nieuwe 'Spurgeon'! Overstemd door fluitende bommen en gierende vliegtuigen klinkt het evangelie van heil en verwachting, de boodschap die oorlogen stilt en vijanden tot vrienden maakt, zo schrijft J.A. de Koeijer in zijn inleiding op de Bergrede (één van de bekendste werken van Lloyd-Jones). Met grote zeggingskracht gaat Lloyd-Jones de oppervlakkigheid van de (volks-)kerk te lijf en roept hij op tot bekering. Daarin gaat het hem niet alleen om de vervallen toestand van de kerk, maar om heel de samenleving. Als de kerk slaperig is en zwijgzaam, wat zal er van de wereld worden? Hij ziet maar één oplossing. Er is, als in de tijd van Wesley en Whitefield, een 'great awakening' nodig. Lloyd-Jones grijpt in zijn pleidooi

en voor een opwekking terug op grote namen uit de kerkgeschiedenis. Luther, Calvijn, maar vooral puriteinen als John Owen en Jonathan Edwards zijn in zijn preken nadrukkelijk aanwezig. En ook de naam van John Wesley tref je vele malen aan.

Tallose preken van Lloyd-Jones werden in steno opgenomen. Zo komt het, dat tot op de dag van vandaag veel boeken van Lloyd-Jones als broodjes de toonbank overgaan. Zonder dat hij veel geschreven heeft had hij veel te zeggen en bleef veel bewaard. 'The Doctor' overlijdt in 1981.

Opzet

In deze artikelenserie beperk ik me tot één prekenbundel van Lloyd-Jones: Onuitsprekelijke vreugde.

Over het werk van de heilige Geest. Dat we daarmee een onderwerp te pakken hebben dat de aandacht zeker waard is mag blijken uit het feit, dat binnen de reformatische wereld regelmatig de vraag opduikt, of de situatie die je in veel kerken aantreft niet vraagt om een 'opwekking'. De redactie van De Reformatie kreeg een brief, waarin gevraagd werd: hoe moeten we Lloyd-Jones op dit punt inschatten? Want: 'Zijn pogen om in de Schrift in alles na te spreken is bijzonder overtuigend'. Het is de moeite waard om na te gaan of dat inderdaad zo is.

De opzet van deze artikelenserie is de volgende. In dit eerste artikel voeren we een aantal verkenningen uit. Waar gaat het Lloyd-Jones om in Onuitsprekelijke vreugde? In een tweede artikel stellen we de vraag of het felle verlangen naar een nieuwe uitstorting van de

Geest beantwoordt aan wat de heilige Geest in het Nieuwe Testament leert. In een derde artikel bezinnen we ons op de stelling, dat we bij Lloyd-Jones een buitengewoon inspirerend **gedachtengoed** aantreffen. Hoe verrijkend of **verarmend** is de leer van de doop met de Geest? Tenslotte: **kunnen** we het ons permitteren **ons te** beperken tot **sen** afwijzing? Lloyd-Jones zet je aan het denken! Hoe blijkt in ons leven de kracht van de heilige Geest? Daarover een **laatste vierde** artikel.

Nog één opmerking vooraf. Omdat ik **speciaal** dit boek van Lloyd-Jones ter bespreking aangeboden kreeg wordt u in deze **artikelense**rie niet de complete Lloyd-Jones voorgeschoteld. Wanneer **we** van zijn visie op de doop met de heilige Geest afstand moeten nemen, betekent dat niet, dat **er** van deze schrijver niet veel te leren zou zijn. Lees o.a. zijn *De Bergrede, pastoraal uitgelegd!*

Onuitsprekelijke vreugde

Onuitsprekelijke vreugde. Bijbel-vaste lezers zullen in de titel van dit boek een verwijzing horen naar 1 Petrus 1 : 8. Daar constateert de apostel, dat christenen zich ondanks hun **vreemdelingschap** en **verdrukking** verheugen 'met een onuitsprekelijke en verheerlijkte vreugde'!

Lloyd-Jones zoekt in zijn boek naar een uitweg uit de impasse waarin de christelijke kerk, zoals hij die kent, zich bevindt. De secularisatie verslaat haar duizenden. De kerk staat met de mond vol tanden, fluistert binnensmonds, of geeft een antwoord van aanpassing en halfheid. In die situatie roept Lloyd-Jones op tot een bijbels en dus **radicaal** antwoord.

Er is alleen maar hoop, **wanneer** er een **opwekking** komt. De **boodschap van Pinksteren** is, dat God **nog** steeds km doen wat Hij deed, namelijk de gelovigen overvloedig met zijn Geest vervullen. Een **opwekking**, een doop met de heilige

Geest, een 'revival' – dat **was** de eeuwen door een bron van nieuwe bezieling voor een zieltogende kerk. Een **bron** tegelijk van een krachtig getuigenis van de kerk naar buiten toe. Een **wereldgelijk-vormig** geworden, zielloze, **utgebliste** gemeente wordt door de doop met de **heilige Geest** opnieuw opgeladen. 'Dit is Gods wijze van handelen geweest om de **kerk** in stand te houden. De christelijke kerk zou er al **eeuwen** niet **meer ge-**weest zijn, ware het niet, dat er opwekkingen zijn geweest' @. 249). Het wachten is op een herhaling van Pinksteren. Meer nog: het wachten **moet** een vurig bidden zijn, een hongeren en dorsten, een heilig lastig vallen van **God**, als het moet tot aan de grens van uitputting en wanhoop, als Jakob te Pniël: 'Ik zal U niet laten gaan, **ten-**zij Gij mij zegent!' Zo moeten **christenen** alle zelfvertrouwen laten varen en hopen op een hernieuwde uitstorting, een **hernieuw-**de doop met de heilige Geest. Een **opwekking**: onze enige hoop (p. 253).

Wedergeboorte en doop met de Geest

Het 'gewone geloof' is dus in de huidige omstandigheden niet **ge-**noeg. Wedergeboorte is wel **ge-**noeg **om** behouden te **worden**, maar niet genoeg om te ontsnappen aan de malaise die Lloyd-Jones had waargenomen.

Met **wedergeboorte** moet het **w 8** **beginnen**. Deze wedergeboorte is echter **een** onbewust **gebeuren**. Het **zaad** ligt in de aarde en **kan** jaren, als tijdens **een** lange winter, verborgen blijven.

Maar ook wanneer er **bewust** geloof is ontkiemden gegroeid moeten **we** zorgvuldig onderscheid maken tussen 'zaligmakende genade en **heilszekerheid**', zo meent Lloyd-Jones. De bijbel zegt nergens, dat **we** zalig worden door zekerheid, we worden zalig door genade (p. 33). Veel **christenen** blijven steken bij een lagere trap van zekerheid.

Absolute zekerheid hebben **we** pas als Gods liefde in ons is uitgestort, en als Gods Geest zelf getuigt met **onze** geest dat we **kinderen** van God zijn. Zo is de doop met de Geest hetzelfde als de verzegeling met de heilige Geest (Rom. 5 : 5, 8 : 16, Ef. 1 : 13; p. 61).

Lloyd-Jones onderscheidt in dit **verband drie** trappen **van zekerheid**. De **eerste trap** van zekerheid, de **laagste trap** is die van het 'gewone geloof'. De tweede trap is de zekerheid die let op de vruchten van dat geloof. Maar er is een derde, hoogste trap **van zekerheid** die de meest **volkomene** is en wezenlijk van de twee lagere **vormen** verschilt (p. 80-83).

Waarin ligt dat cruciale verschil?

Dat **ligt** in de **speciale**, directe, overweldigende **manier** waarop **God** werkt wanneer Hij de Geest uitstort. Nee, we mogen het algemene en **indirecte** werk van de heilige Geest niet over het hoofd zien. Daardoor werkt God geloof en heiligmaking.

Maar het meesterstuk van de Geest, dat is het bijzondere, directe **werk**. Middelen zijn niet meer **no-**dig. Je loopt op een landweg, het miezert **wat**, de motregen maakt je op de duur **wél** drijfnat. Maar een volgende **keer** loop je op dezelfde weg en een wolkbreuk doorweekt je in enkele seconden. Dat is het! Extase, **vervoering**, tongentaal, absolute zekerheid, onuitsprekelijke vreugde, **verrukking**, een blijdschap die iedere beschrijving tart zijn het gevolg (p. 58). 'Dit is het beste op de hemel na' (p. 63). **Of**, om het **met** Spurgeon te zeggen: als **we** engelen vleugels konden lenen en konden vliegen, **wouden** we nauwelijks de verandering merken nadat we door de Paarden Poorten **zijn** gegaan; **we** hebben dan de hemel op aarde gehad en dat verschilt maar weinig van de hemel hoven (p. 214).

Maar ga er niet mee aan de haal, waarschuwt 'The Doctor'. Het gaat niet om de 'kick' van een geestelijke egotrip, hoe geweldig deze erva-

ring **ook** is. Op dit punt denkt Lloyd-Jonesecht **reformatorisch**: het gaat om Gods eer en het behoud van de naaste. Het gaat om het krachtige, vrijmoedige getuigenis **naar** buiten dat het gevolg is van de doop met de Geest. **Een** met de heilige Geest gedoopte **gemeente** is **een** sprekende, getuigende, missionaire gemeente. En zonder die doop zal het getuigenis **zwak** en steriel blijven.

De Schrift beslist

Een van de **mooie dingen** van het boek van Lloyd-Jones is, dat hij één ding met beslistheid voorop wil **plaatsen**. Het luisteren naar de Heilige Schrift. Daar hamert hij op. We moeten niet beginnen bij onze subjectieve **ervaring**, maar bij **Gods** openbaring. Dat betekent **voor** hem dat de dorheid die hij overal constateert, geen verhindering is om toch grote Geestrijke verrassingen te verwachten in de toekomst. Met dit **vaste** geloof in **Gods** mogelijkheden om **grote** dingen te doen begint Lloyd-Jones zijn **zestien** preken. Beperk Gods vrijmacht niet bij voorbaat vanuit je **kortzichtige** menselijke **verwachtingspatronen**, **maar** sta **op** grond van Gods belofte open **voor** wat de Geest wil doen. En deze beginselverklaring blijkt geen holle frase. Lloyd-Jones laat vele malen het Nieuwe Testament **aan** het woord komen. Het zal niet verbazen, dat het **boek** Handelingen daarbij een sleutelrol krijgt. Het **bijbelboek** dat zo **indrukwekkend** spreekt **over** de **kracht** van **Christus' Geest** en **over** de **weg** die de **Geest** gaat van Jeruzalem naar het hart van de heidense wereld, Rome.

De christelijke **kerk** kan wel beweren, dat Pinksteren een **éénmalig** **gebeuren** was, **maar** het **boek** Handelingen wijst **een** andere **weg**. Herhaaldelijk wordt Gods Geest na de Pinksterdag **opnieuw** uitgegoten, zo meent Lloyd-Jones. Handelingen beschrijft een geschiedenis van opwekkingen.

Na de **doop met de Geest** in Hande-

lingen 2 is in Handelingen 4 : 31 opnieuw sprake van **een Geestesdoop**. Want er **staat** opnieuw: 'Allen werden vervuld met de heilige Geest'.

Lees daarna het verhaal over **Filip-pus** die in Samaria het evangelie brengt. Velen kwamen tot geloof. Maar de **apostelen** te Jeruzalem namen **geen** **genoegen** met dit 'gewone geloof'. Na handoplegging door de apostelen gebeurt het: de heilige Geest komt over de **bekeerlingen** (Hand. 8 : 17)!

En lees het verhaal over de **Romeinse** officier **Cornelius**. Met **zijn** bloedverwanten en **familieleden** beluistert Cornelius het goede nieuws. **Terwijl** Petrus aan het **woord** is, valt de heilige Geest hem in de rede en valt op de luisteraars! Pinksteren **herhaalt** zich, 'want zij hoorden hen **spreken** in tongen en **God** grootmaken' (Hand. 10 : 47). In Efeze gebeurt later nogmaals hetzelfde (Hand. 19 : 6) Je kunt er niet om heen. Wie tot geloof gekomen **moet** bidden of hij de heilige Geest **mag** **ontvangen**

Een opwekking mogelijk

Fel is het daarom het verwijt van Lloyd-Jones aan **het** adres van kerk en theologie die z.i. 'de Geest uitblussen'. Als je in je **denken** **geen** ruimte laat voor **een** opwekking hoef je dat **soort** zaken ook niet te verwachten. Geef weer ruimte aan het besef dat wedergeboorte **en** de **doop met de heilige** Geest twee heel verschillende dingen zijn.

Denk niet, dat je alleen al door het geloof deel hebt aan de verzegeling met de Geest. **Denk** niet, dat je alleen door het geloof **deel** hebt aan onuitsprekelijke vreugde. **Denk** niet, dat je alleen **door** het geloof de kracht ontvangtom de getuigen. Pinksteren bewijst dat er eerst een doop met de Geest nodig is.

Deze **centrale** stelling van het **boek** krijgt talloze **historische** illustraties **uit** de geschiedenis van de opwekkingen. De Schrift beslist – dat is de zuivere inzet bij Lloyd-Jones. Niettemin valt het op dat de in-

vloed van & eigen revival-traditie **een** hartig woordje **mee** spreekt. Het boek **wemelt** van de voorbeelden en anecdotes die **vertellen** hoe het bij eerdere **opwekkingen** **toe**-ging. Bij het **zoeken** van **historische voorbeelden** is Lloyd-Jones bijzonder ruimhartig. Zo stelt hij dat een **al vroeg** door Griekse filosofiebedorven kerk **weer** tot leven kwam dankzij het **Montanisme** (in de tweede eeuw na **Christus**). De kerkvader **Tertullianus** trad zelfs tot deze 'eerste opwekkingsbeweging' **toe**.

De Donatisten in Noord-Afrika **kwamen** eveneens in opstand tegen de **vormelijkheid** van de kerk. 'Ook de Reformatie **was** ongetwijfeld een **opwekking**' (p. 250). Daarna verhaalt Lloyd-Jones de geschiedenis van de opwekkingen in de Angelsaksische wereld. Tot en met de **opwekking** in Wales in 1904-1905. Hoewel Lloyd-Jones toen nog maar een **kleuter** **was** **toch** een boeiend biografisch gegeven. Tot zover enkele **hoofdpijnen** uit het boek van Lloyd-Jones. Volgende week een eerste reactie.

N.a.v.D.M. Lloyd-Jones, *Onuitsprekelijke vreugde, over het werk van de heilige Geest*, Utrecht 1995, 258 pagina's. Prijs f 34,50.

Kerk wereldwijd

Muziek speelt in Afrika een grote rol. In de dorpen gaat geen avond voorbij of men hoort de tamtams roffelen en de meisjes zingen. Er zijn vele traditionele muziekvormen en vele moderne varianten. Maar zowel in de traditionele als in de moderne muziek speelt het ritme een hoofdrol. Kinderen leren op jonge leeftijd al ritmes mee te klappen die voor ons westerlingen vaak moeilijk te leren zijn.

De Zairese muziek is heel populair geworden, niet alleen in Zaïre, maar in heel zwart Afrika en ook in zwart Europa. Of je nu in Nairobi komt, in Johannesburg, in Burkina Faso, of in een zwarte wijk in Parijs, overal hoor je de Zairese mba met haar speciale maaier van gitaarspelen en zingen. Het is een aanstekelijke dansmuziek die ook in het Caraïbisch gebied populair is. Kinshasa, de Zairese metropool met ongeveer vijf miljoen inwoners, is de bakermat van deze muziek. De bekendste vertegenwoordiger was Franco. Toen hij emd jaren tachtig aan AIDS overleed, was heel het land in rouw gedompeld. Hij heeft een staatsbegrafenis gekregen.

Christelijke muziek

De rumba is niet het domein van de christenen. Maar gelukkig zijn ook christenen in Zaïre actief in de muziek. De eerste christelijke liederen waren door zendelingen vertaalde Engelse hymns. Door de Afrikanen zijn de liederen dermate geafrikaneerd dat van het oorspronkelijke

ritme niet veel meer over is, en vaak is ook de melodie nauwelijks herkenbaar. De laatste dertig jaar zijn de Afrikanen ook zelf christelijke muziek gaan schrijven, die nog dicht bij de traditionele muziek staat. Bekend is wat in Zuid-Zaïre 'Asafa' genoemd wordt, naar de koning-dichter Asaf. Het zijn voornamelijk

lofliederen, die tijdens de kerkdiensten gezongen worden. Een groep leidt de zang met veel ritme (handgeklap, tamtams, maar ook stukken metaal die tegen elkaar worden geslagen) en de hele gemeente antwoordt in beurtzang. In de r.k. kerk is ook gewerkt aan autochtone kerkmuziek. Een prachtig voorbeeld is de Missa Luba, weliswaar in Nairobi opgenomen, maar gebaseerd op Zairese kerkmuziek.

Gereformeerde kerken

Ook in de gereformeerde kerken in Zaïre speelt muziek een grote rol in de diensten. Vrijwel elke gemeente heeft op z'n minst één kerkkoor en een ritmesectie voor de begeleiding van de gemeentezang. Wat tekst betreft zijn het vaak lofliederen, maar ook oproepen tot bekering. Ook zijn er liederen waarin een bijbelverhaal wordt verteld. Bijvoorbeeld de bekering van Paulus, gevolgd door een oproep tot beke-

Hef kerkkoor van de Eglise Réformée Confessante au Zaïre in Kamilombe (foto Tjerk S. de Vries / DVN)

ring. Lieder van **schuldbelijdenis** of die waarin **over geloofsworste-**ling gezongen **wordt, zoals** we in de psalmen veel tegengekomen, **vinden** we in **Zaire** veel minder. Sommige liederen passen volledig in de liturgie, bijv. sen gezongen begin van het gebed, of een gezongen geloofsbelijdenis.

Koren

Op de door DVN uitgebrachte cd vindt u opnames **van twee** christelijke koren uit het zuidoosten van **Zaire**, waar **De Verre Naasten** sinds het **begin van** de jaren negentig een **ontwikkelingsprogramma** heeft in **samenwerking** met de **Eglise Réformée Confessante** au Zaire. Het koor **Les soldats de Jésus** is een algemeen christelijk **mannenensemble** dat **in vele kerken in en rond Lubumbashi** zingt. Het zijn **allemaal** studerende jongeren van **rond** de twintig jaar. Het koor staat onder de bezielende leiding van Mianda Roger, die **zelf een** prachtige baspartij **zingt**. Mianda arrangeert zelf de nummers die hij op de radio of op een cassette heeft gehoord. **Ook** componeert hij zelf. Er zijn duidelijk invloeden **van de** traditionele muziek, maar **ook** van **Afro-Amerikaanse** spirituals. Met nummers als 'Toi, tu es mon Dieu' (8) en 'Dieu, roi des rois' (15) probeert hij weer meer bij de Europese muziek aan te sluiten.

Kamilombe is een dorpje op **ongeveer** twintig **kilometer** afstand van Lubumbashi. Er is daar sinds enkele jaren een **gereformeerde kerk** met **een** eigen gemengd koor. Dit koor is meer typerend voor de **Zairese** kerkkoren dan het koor **Soldats de Jésus**. **Ze zingen** de **uit** het Engels vertaalde **hymns**. Maar ook zingen zij liederen die volledig in de Afrikaanse muzikale traditie passen, wals 'kolo kotika ngaite'.

Geloofsbelijdenis

Aan het slot van de cd staat **een** opname, gemaakt tijdens een kerk-

dienst in Kigoma, een wijk van **Lubumbashi**. Het is de gezongen Apostolische Geloofsbelijdenis.

In alle gevallen geldt, dat een Afrikaanse **kooruitvoering** geen stijf gebeuren is **van** strak voor zich uit kijkende zangers. Er wordt gezongen met het hele **lichaam**. **Met** gebaren en **gezichtsuitdrukkingen** wordt de tekst onderstreept. De luisteraars reageren en doen soms mee. Eigenlijk moet je niet naar een k m luisteren, maar **meebeleven**.

Meebeleven

U vindt op deze schijf geen studio-opnames van professionele **koren**.

Geen van de uitvoerende musici **kan een** noot lezen. Ook zijn er wel eens valse noten te horen, bijv. bij de **slotakkoorden**. De opnamen zijn gemaakt met een redelijk **eenvoudige** stereo DCC-recorder. Onze **pre** tentie is niet om een puntgaaf product af te leveren. Het gaat ons erom, dat u via dit muzikale document iets kunt meebeleven van de manier waarop **Zairese** christenen in muziek uiting geven aan hun geloof en vertrouwen in **hun** Verlosser.

De cd *Uit het hart van Zairezen* is op de **DVN-Afrika-dag**, zaterdag 18 mei a.s., te koop voor f 24,50.

DVN-Afrikadag

Speciaal voor u **komen we** dit jaar naar de Afrikadag. **Tijdens** deze dag hebben **we diverse** aanbiedingen.

Om te beginnen, we hebben voor **deze dag** een **partij** licht beschadigde **boeken meegenomen** die **sterk is** afgeprijsd. **Ook** de aanbieding **3 boeken** voor f 10,00 van bekende auteurs **is verkrijgbaar** bij **onze** stand. Natuurlijk **ook** het **Handboek 1996 met nieuwe** telefoonnummers, **de uitgave 50 jaar Handboek**, de PP-serie, de zojuist verschenen **titels** en nog **veel meer**.

Wij demonstreren **tenslotte onze** bekende **computerprogramma's**: Personen uit de Bijbel, Bijbelse Kernwoorden en de **NBG-module**. **Deze zijn bovendien tegen een gereduceerd tarief verkrijgbaar**.

We Ropen u dan ook te mogen verwelkomen op zaterdag 18 mei a.s. op de DVN-Afrikadag (Openlucht-museum in Berg en Dal bij Nijmegen).

Oosterbaan & Le Cointre B.V.

Postbus 25 - 4460 AA Goes - Tel. 0113-215591

EEN DERDE EN VIERDE WEEK

H.J. Siegers

Synode-impressies

Gestructureerd leven.

Voor sommige leden van de synode is het synode-werk een prettige ervaring. Niet dat het werk gemakkelijk is, maar de dag- en werkindeling is zo fijn gestructureerd. Je begint op een vaste **tijd**, er is op een vaste tijd pauze (met koffie), je eet op een vast tijdstip en neemt er ook even **nu** de tijd **voor**. Je sluit je werk 's avonds op een redelijke tijd af. Mijn ervaring met **kerkenraadsvergaderingen** is dat ze nog wel eens plegen uit te lopen ook al heb je een sluitingsuur afgesproken, het wordt toch **gauw** een half uur later (...**ja, dat ligt aan** de **practises**, ik weet het...). Maar hier in **Berkel** is het anders (tot nu toe). Ik zei dat ze het prettig ervaren, want thuis gaat het zo anders en ik denk nu even aan **de predikanten**. **De bezoeken, de preek(en) de catechisaties**, en tussen dit alles **door** de telefoontjes en bezoekers aan de deur. Je hebt niet echt pauze zo 's morgens of 's middags. Je probeert op **tijd** thuis te **zijn** voor het **eten**, maar dat lukt niet **altijd**. Voor sommigen **meestal** niet. En soms moet je ook **weer** snel **weg** (catechisatie om half zeven, een vergadering om zeven **uur**), of de telefoontjes beantwoorden van die middag. En hier gaat onder het eten niet de telefoon. Wat een rust en verademing. Misschien is het een ervaring die we ook in de eigen pastorie kunnen proberen voort te zetten. **Structuur** in je leven is wel ondersteuning om het goed vol te houden. . .

Feest

Natuurlijk leven **we** mee met het wel en wee van elkaar op de synode. **Er** was **rouw** (door het over-

lijden van een ouder), er was vreugde (een verjaardag, een geboorte). Op een avond werden we in de commissie op de hoogte gebracht door een a.s. grootvader dat zijn dochter op dat moment aan het bevallen was.. U kunt begrijpen dat **we** meeleefden van minuut tot minuut. En gelukkig: de volgende morgen kon de nieuwe opa trots mededelen dat hij een kleindochter Rad gekregen. En vandaag is de **kostersvrouw** jarig. Een feit dat je maar eenmaal in je leven meemaakt: vrouw van de koster zijn tijdens de synode en dan nog jarig **ook**. Om nooit **meer** te vergeten.

Helaas was 'De Reformatie-fotograaf' afwezig, anders had u haar kunnen zien glunderen. We hebben haar toegezongen met de **wenswoorden**: Lang zal zij leven (**een** prachtig mannenkoor!). En ze ontving een mooie bloemenhulde. Al met al is de sfeer dus heel goed. Er wordt heel wat afgelachen. Er wordt ook wel eens een vermakelijke **vergissing** gemaakt. Laat ik er iets van doorgeven. Wij hebben ais afgevaardigde van Overijssel in ons midden ds. De Jager, die tevens voorzitter is van de deputaten BBK. Tijdens de **bespreking** van een voorstel over **publikaties**

Foto en tekst; R. ter Beek

Deze commissie vergadert als enige boven, op het **podium** in de hal van de kerk, achter een vouwmuur. Het is de **hoogste commissie**, nummer 5. Juist zij zal de synode hebben voor te gaan in het onderdaan-zon, want de 'hoge overheid' staat op haar programma. De broeders houden zich ook bezig met de kerkelijke contacten in **Nederland**. Niet alleen hoog dus, ook breed. De kwestie van de **zegenende** niet-predikant houdt hen nederig. Van links naar **rechts** staan hare majesteit koningin Beatrix; zijne **hoogheid** prins **Claus**; ds. P.L. Storm, Terneuzen; br. G. Boersma, Zwolle; ds. P. Groenenberg, Ermelo (voorzitter); ds. A. de Jager, Zwolle/Berkum. Rechts zit br. A. van Leeuwen, Papendrecht; links br. M. Douma, Amersfoort.

van de **synode** gaf **hij** aan dat deputaten **BBK** niet de 20 Acta's nodig hebben, het aantal dat vermeld stond, **omdat** de meeste kerken in het buitenland **onze** (terecht in het Nederlands geschreven) Acta toch niet kunnen lezen. De rapporteur (onwetend van de **functie** van ds. De Jager), gaf ten antwoord dat ds. De Jager dit zo wel kon stellen, maar hij wilde dan eerst wel eens de mening horen van deputaten **BBK**. ..

Over de leer van de kerk

De synode heeft in de derde en vierde vergader-week nog een aantal malen in plenaire vergadering vergaderd. Een paar opvallende zaken kunnen genoemd worden. De leer van de **kerk** kwam ter sprake naar aanleiding van twee brieven. Het gaat daarbij om een **zin** in de uitspraak over de 'leer van ds. J. Hoorn'. De synode van Heemse (1984) deed daar een uitgebreide uitspraak over. In die uitspraak wordt op een bepaald moment ook gesproken over de Acte van Afscheiding en Vrijmaking. Dat zijn reformaties voor de kerk geweest. Maar als je die Acte van Afscheiding leest dan wordt niet alleen gezegd: we scheiden ons van de valse kerk af en nu is er niets meer van de Hervormde kerk als kerk over. Maar ze scheiden zich af... tot dat de Hervormde kerk terugkeert tot de ware dienst van de Here en men verklaart in deze Acte: 'gemeenschap te willen oefenen met alle ware gereformeerde ledematen'. Daaruit wordt geconcludeerd: 'Zo heeft de kerk in Nederland en daarbuiten zich ook nooit in zichzelf op gesloten in de gedachte dat buiten haar grenzen geen reformatoerisch werk uit kracht van Gods genade zou zijn op te merken'. Terwijl dan de slotzin luidt: 'Steeds is erkend, dat de Here in zijn welbehagen nieuw leven kan werken, ook kerkelijk leven, buiten de grenzen van de kerk, dat in gehoorzaamheid zich heeft geïnstitueerd' – ik heb sen woordje laten cursiveren. Om

dat cursief geschreven woordje gaat het nu. Want de briefschrijvers **willen** het wijzigen in die. Dat **lijkt** een formaliteit, maar lees eens goed wat er verandert: gaat het om kerkelijk leven, buiten de grenzen van de kerk, dat in gehoorzaamheid zich heeft geïnstitueerd (zo staat het er nu), of **gaat** het over de kerk, die zich gehoorzaam heeft geïnstitueerd (dat willen de broeders lezen). Een gemakkelijke zin is het niet. En de voorgeschiedenis van deze **zin** is ook roerig. In de Acta van de synode van Heemse (deel 1) staat zowel het besluit als het rapport van de commissie ter voorbereiding van dit besluit, in de Acta van Heemse staat in de uitspraak het woordje dat (art. 131 (pag. 129). Wie echter het rapport van de commissie leest, ziet het woordje die staan in dezelfde zin (pag. 385). Op de synode van Ommen was daarom ook al een verzoek om deze kennelijke drukfout in de uitspraak te herstellen. Dat deed de synode niet, omdat het geen drukfout is. Onderzoek in het archief wees uit dat de tekst van de uitspraak, zoals die in de Acta staat ook in de oorspronkelijke tekst staat en dat in het originele rapport van de commissie ook het woordje dat staat i.p.v. die (dus moet ik concluderen dat in het commissie-rapport de drukfout staat...?) De briefschrijvers aan Berkel doen nu weer het verzoek om het woordje dat te veranderen in die. Ze geven daarbij ook als argument dat wat de synode van Heemse uitsprak in strijd is met de NGB (art 27 t/m 29) over de kerk, want daar staat dat er buiten de grenzen van de kerk die wij belijden geen gehoorzame kerkinstituering kan plaatsvinden. Terecht, lijkt me, wees onze synode nu ook op grond 1 onder de uitspraak van Heemse: de Here heeft ons aan de kerk en haar prediking gebonden. Maar zelf bindt Hij zich toch niet zo aan de kerk, dat Hij met zijn Woord en Geest nergens anders is dan binnen de concreet aanwijsbare kerk, zoals wij haar in ambten, samenkomsten

enz. kennen. Laten we hopen dat dit de broeders overtuigd.

De naam van de kerken

In een ander besluit kwam de naam van de kerken aan de orde. De naam is duidelijk: De Gereformeerde Kerken in Nederland – dat is de naam sinds 1892. De 'postale aanduiding', zoals dit met een mooi woord heet, is dan Vrijgemaakt. Dit om begripsverwarring te voorkomen bij anderen. Als het gaat om twee kerken in één plaats die beide Gereformeerde kerk heten kan dat erg verwarrend zijn. Vandaar dat soms de aanduiding erbij moet staan. Nu vroegen twee broeders aan de synode om er bij de kerken op aan te dringen de toevoeging van de naam 'Vrijgemaakt' als nadere aanduiding achterwege te laten. Hier heeft de synode geen uitspraak over gedaan, omdat dit een nieuwe zaak is. Dan moet die door de kerkelijke vergaderingen worden voorbereiden kan niet door een brief van particulieren op de tafel van de synode komen. Het is bovendien een zaak die op de synode van Assen 1961 aan de orde is geweest en die argumentatie van toen moet dan weerlegd worden. Men is dus door deze uitspraak op de goede weg gezet: als u dit wilt bewerkstelligen, ga dan naar uw kerkeraad en daarna verder via classis enz. naar de synode.

Opvallende voorstellen

Er komen ook best opvallende voorstellen op de tafel van de synode terecht. Zo had de synode, op voorstel van een broeder uit den lande, kunnen besluiten tot een artikel 13 toe te voegen aan de apostolische geloofsbelijdenis. De broeder, zich aandienende als lid van een filosofische club, stelde voor om toe te voegen: 'Ik geloof dat ik kan, mag en moet meebouwen aan een samenleving waarin gerechtigheid en naastenliefde en niet geld en macht centraal staan'. Helaas is niet gebleken of er veel sympathie

voor dit voorstel bestond, omdat de synode niet **toekwam** aan de inhoudelijke behandeling van dit voorstel, omdat ze **akkoord** ging met het voorstel van de commissie om het voorstel niet ontvankelijk te verklaren. Immers voor de verandering (of **verrijking**...) van de geloofsbelijdenis moet toch wel de kerkelijke weg worden gegaan.

Asielzoekers en avondmaalsviering

Een onderwerp dat alle **kerkleden** moet aanspreken. We hebben in Nederland te maken gekregen met broeders en zusters uit het buitenland, die niet **vrijgemaakt** zijn en dat hier ook niet worden. Ook zijn ze in hun eigen land, waaruit ze gevlucht zijn, geen leden van een kerk met wie wij een **zusterkerk**-relatie hebben. Als deze asielzoekers **toegelaten** worden tot het avondmaai gaat dit ook niet langs de gebruikelijke weg van **belijdenis** doen, zoals we dat van onze doopleden kennen. In deze geest sprak de **voorzitter** en rapporteur, ds. Van der Laan van de commissie die voor de synode een **besluittekst** had voorbereid. Nu werd van de synode **geen uitspraak** gevraagd onder welke condities iemand het avondmaal kan vieren. Maar er lag een bezwaar tegen de handelwijze van een kerk, die wel asielzoekers had **toegelaten** tot het avondmaal. De kerk had gesteld dat wij **asielzoekers** die graag met ons het avondmaal willen meevieren niet mogen **weigeren** vanwege het feit dat ze **geen belijdenis** van het geloof hebben afgelegd in onze gereformeerde kerken, of geen goede attestatie van een zusterkerk kunnen overhandigen. Ik meen dat dit een heel **belangrijke** uitspraak is. En deze **kerkeraad**, die heel zorgvuldig met de **zaak** is omgegaan, zo blijkt wel uit de stukken, oordeelde dat dan de **weg** van het 'gastlidmaatschap' moet worden gekozen, ook al **kant** die term niet voor in onze kerkenorde. De **kerkeraad** verwees bij dit besluit naar een uitspraak

Foto en tekst: R ter Beek

Ook een commissie? Ja, voor benoemingen, personele zaken. Maar dit is vooral het moderamen, het bestuur. Ds. P.H.R. van Houwelingen uit Nijkerk (linksachter), maakt de Acta, de notulen die iedereen mag lezen, en de Handelingen, de notulen die alleen de kerkenraden mogen lezen. Hij kan daarvoor de genomen besluiten zo uit het commissie-netwerk vissen. Ds. Tj. Boersma, Drachten (rechtsachter), gaat over de agenda, hij zit de synode-vergaderingen voor. Ds. P. Niemeijer, Dordrecht (linksvoor), is tweede voorzitter; hij trekt aan vele draadjes: commissie-voorzitters, koster, administratie, Raedthuys. Ds. C. van den Berg uit Amersfoort (rechtsvoor), schrijft de brieven van de synode. Hij houdt de pers op de hoogte. Als de synode afgelopen is, weten deze vier precies hoe het moet. Daarom benoemt de synode hen – op hun voorstel – tot deputaten voor de voorbereiding van de volgende.

van de synode van Leeuwarden 1920 – in die uitspraak staan een aantal voorwaarden waaraan iemand moet voldoen. Ik noem ze even:

- ze moeten in hun eigen kerk zijn toegelaten tot het avondmaal,
- ze moeten in de 'grondstukken' van de christelijke religie met ons overeenstemmen;

- ze moeten ook onberispelijk van levenswandel zijn;
- en bereid zijn zich aan het toezicht van de **kerkeraad** te onderwerpen. De betreffende kerkeraad heeft deze regels **gehanteerd** bij de toelating van asielzoekers als gasten aan het avondmaal. Ook wordt aan de gemeente bekend gemaakt wie er dan als gast het avondmaal **meeviert**. Tweemaal wordt dit afgekondigd aan de gemeente ter goedkeuring (approbatie). En de termijn van toelating is dan een jaar. Daarna wordt deze **toelating** voor die betreffende persoon weer gezien.

Nu de kerk was heel zorgvuldig te werk gegaan. Maar een **broeder** in de gemeente was het daarmee niet eens. Hij ging met **zijn** bezwaren naar de classis en beroept zich daarna op & particuliere synode. Deze doet een uitspraak, waarbij de **broeder** geen gelijk krijgt en de PS **zegt** hem dat het niet passend is zo de weg naar de generale synode te gaan. Dit doet hij toch wel en zo **ligt** het op onze tafel. Maar de synode **kan** er niets mee, omdat er wel veel opmerkingen in zijn brief staan, maar **geen concreet** verzoek. Dus geen **uitspraak** van de synode. Wel is het duidelijk dat het hierin gaat om de omgang met broeders en zusters in (grote) nood – ze vluchtten niet **voor** niets uit hun land. Mensen, die troost **nodig** hebben. En als ze de **weg** naar onze kerken hebben gevonden en verlangen om de troost ook in het avondmaal, mogen wij hen dan de deur wijzen en zeggen dat ze niet **vol**doen aan onze regels? Gelukkig was de **kerkeraad** wijzer!

Uitzendingen via radio en televisie

Het rapport van deputaten uitzendingen via radio en televisie is door de **synode** behandeld. Dit is een **deputaatschap** dat het belang van de kerken 'verdedigt' in Hilversum en omstreken. Dat zijn meestal geen kerkelijke zaken die op ker-

kelijke vergaderingen worden behandeld. Het is de **omroepwereld**, waar soms heel **andere** wetten gelden dan **we** in de **kerk** gewend zijn. **Deputaten** hebben in afgelopen drie jaar zeer inventief **moeten** opereren, zo zelfs **dat** een afgevaardigde het rapport een thriller noemde. Je **kon** het **ook met rode oren en in één ruk** uitlezen, **benieuwd** hoe het af **zou** lopen. Deputaten zagen zich gedwongen om **zaken aan** te pakken en te regelen **waarin de** instructie van de synode helemaal niet in had **kunnen** voorzien. Er **kwam** een nieuwe **mediawet** en alle zendgemachtigden (landelijke **omroepen** met leden en **ook** die **zonder** leden, zoals de kerken) moesten **weer** opnieuw zendtijd aanvragen, onder opgave van **ledentallen** en redenen **waarom** men zendtijd wilde. Er is een sterke **stroming** in de **mediawereld** die de kerken en andere kleine zendgemachtigden (dat zijn de **organisaties** die op **grond** van **artikel 39f** van de wet zendtijd kunnen krijgen – dat zijn kerken, **genootschappen** op geestelijke **grondslag** (z.a. de **Humanistische omroep** en ook de educatieve **omroep** e.a.) het liefste zouden willen weren. En het werd **duidelijk** dat als de Gereformeerde **Kerken** in Nederland alleen zendtijd zouden aanvragen, los van anderen, ze geen schijn van kans zouden **maken**. Daarom werd door deputaten naarstig gezocht **naar** mogelijke organisaties waarmee we zouden kunnen **samenwerken**. Die werden gevonden in de **Christelijke Gereformeerde Kerken**, de **Nederlands Gereformeerde kerken** en de **Unie van Baptisten** – ook allen **kerken** die een bepaalde vorm van technische samenwerking hadden **met** de IKON, maar daar toch niet zo **gelukkig mee** waren. Deze kerken vonden elkaar in de **Stichting Zendtijd voor Kerken**, die als een **overkoepelende** organisatie zendtijd heeft aangevraagd **voor** de 'Ieden-kerken', en ze hebben de **contracten** met IKON opgezegd. Dat **was** een sprong in het diepe, **want** ook al waren de **voortbesprekingen** met het Commissariaat voor de Me-

dia wel veelbelovend, het is pas **zekerheid** als het **zwart op wit** staat. **Maar deze kerken** in **ZVK-verband** hebben toen allen een zendmachtiging gekregen met een **aantal uren zendtijd** voor radio en t.v. En het **bijbehorende geld om die uitzendingen te financieren**. **Dat was ook** een van de **doelstellingen** die deputaten wilden bereiken. En dat geldt **dan** voor de **komende** vijf jaar, van af ingaan nieuwe Mediawet (september 1995). Dat komt voor **onze** kerken **neer** op een **aantal** van **vier** televisie-uren en 11 radio-uitzendingen van **een** uur op jaarbasis. Een uitbreiding met **wat** we hadden (2 uur t.v. en ongeveer ook tien à elf **uren** radio). Met deze beslissingen hebben de kerken een vaste **erken& plaats in Hilversum** en zal het in de **toekomst** heel moeilijk zijn ze die **tijd weer te ontnemen**, hoewel de politiek weinig **oor meer** heeft naar de stem **van** de kerken. Dat is te merken nu het 'paarse' kabinet op **dit** terrein het **voor** het zeggen heeft. Maar we mogen **ook** **ns**-tig stellen dat we in Nederland wat dit punt betreft nog een unieke situatie hebben: kerken kunnen vrijuit **spreken** in eigen zendtijd en onder eigen **verantwoordelijkheid**, dank **zij** het **publieke bestel**. **Daarvoor** mogen **we &** Here dankbaar zijn en Hem ook bidden dat **dat** bestel – **juist ook vanwege** dit punt – mag blijven functioneren. Natuurlijk is er **door** deputaten veel meer **gedaan dan nu even hier kort** wordt gemeld. **Deputaten** hebben **voor** hun **beleid** verantwoording afgelegd en de synode heeft dit **beleid**, onder dank **voor** de toch niet geringe inzet van **deputaten en** de **vindrijkheid** die ze aan de dag hebben gelegd, totaal **goedgekeurd**.

De zegen in de leesdienst

Er was over het uitspreken van de **zegen** in de leesdienst een ingewikkeld voorstel van **commissie 5**. Op tafel liggen brieven met bezwaren tegen het **besluit** dat Ommen nam. Inhoudelijke **bezwaren**, maar ook **een** enkel bezwaar **tegen** het feit

dat de synode van **Ommen** àit punt van de zegen heeft **behandeld**, omdat – zo is de redenering – wat de PS van het Zuiden aan **Ommen** voorstelde (n.l. dat het uitspreken van de zegen ongewijzigd dient te gebeuren), niet een nieuwe **zaak** is, dus deze PS had de argumenten van de synode van Heemse moeten toetsen, want daar werd een **uitspraak over de zegen** gedaan. En omdat de PS dat **niet** heeft gedaan, had de synode van Ommen moeten zeggen dat ze het voorstel niet kon behandelen. Een bezwaar dus **tegen** de ontvankelijkheid **op** de synode van Ommen. De commissie kwam met het voorstel om uit te **spreken** dat **deze** synode van Ommen **onvoldoende oog** heeft gehad voor dat feit, maar dat ook de synode van Leeuwarden niet **zo'n** helder besluit hierover had **genomen**. Het was **voor** meerdere synodeleden wel wat teveel van het **goede**. Ik heb zelf maar ter vergadering **opgebiecht**: Ik **snap** er weinig van. Dat kan natuurlijk aan mijn gebrek aan analytisch **vermogen** liggen, maar ik acht het **ook** niet **m o g e l i j k** dat het aan de inhoud van het **commissie-voorstel** ligt. Door de **kritiek** van de vergadering heeft de commissie de zaak **sterk** vereenvoudigd en in een **tweede bespreking** werd het zo aangenomen: ook al is de **ontvankelijkheid** van het voorstel op de **synode van Ommen** omstreden, we **gaan** het door **Ommen** genomen **besluit** toetsen, aan de hand van de ingebrachte bezwaren. Want laten we wel zijn. Er is, ondanks de **behoorlijke** hoeveelheid tijd die er al **aan** deze zaak nu in **Berkel** is besteed, **nog niets** gezegd over de inhoud van het **zegen(rijk?)-besluit** van Ommen. Maar dat komt wel, zo heeft de synode **besloten**, maar dat leest u vast in een van de volgende impressies, geschreven door een ander.

M

meeglezen

Traditie en vernieuwing

Ds. J.J. Burger vertelt in het aprilnummer van Nader Bekeken **over** een jeugdvereniging die na de kerkdienst een **broodmaaltijd** organiseerde voor de hele gemeente:

Een paar weken was het zover. De **kerkzaal** was omgebouwd. En na de kerkdienst gingen **we** met z'n allen aan tafel. De **voorzitter van de** jeugdvereniging heette ons **allemaal** welkom. Hij **ging voor** in gebed **en** las bij het begin van de maaltijd dat gedeelte uit Handelingen 2, dat ze op vereniging besproken hadden. En hij zei, daarbij aansluitend: We hebben in de **kerk** een heleboel goede dingen. Want we leven nog steeds uit de geest van Pinksteren. En wat daar staat in Handelingen 2, dat doen we nog: kerkdiensten houden, samen **zingen**, samen bidden, elkaar **diaconaal** helpen. We hebben in de kerk een **heleboel goede dingen** in de lijn van de Bijbel. Maar **op** vereniging kwamen **we** erachter, dat we dat **samen** eten eigenlijk nooit meer doen. En daarom hebben we **dit** georganiseerd. Eet u smakelijk.

Toen ik dat hoorde dacht ik: Joh, **dat** doe je fantastisch! Je wilt als jongere een stuk vernieuwing in de kerk. Maar je begint met te zeggen: We hebben in de **kerk** een heleboel goeds, waar we heel erg dankbaar voor **mogen** zijn. Alleen: dit tne doen we niet. Laten we dat dus ook eens aanpakken. En dat werd niet gezegd met een air **van**: wat **gaat** het **toch** traag **en** ouderwets in de **kerk**, **wij** zullen wel eens wat nieuws aanpakken. Nee, er werd gezegd: we hebben een heleboel

goeds, waar we blij **mee** zijn. Alleen: dit ene deden we eigenlijk nooit, laten **we** dat ook eens gaan doen.

Als je het zo doet krijg je **ook bijna** iedereen mee. Want de hele gemeente **was** er zo'n beetje: jong en oud. En iedereen vond het een gaaf initiatief, dat **voor** herhaling vatbaar was. En we hebben lekker gegeten. We hebben samen gezongen. We hebben het gezellig gehad. En we hebben de **Here** gedankt.

En voor mezelf heb ik – opnieuw – de conclusie getrokken: als je vernieuwing in de kerk wilt, moet je **beginnen** met dankbaar **en** loyaal in de traditie te gaan staan en **positief** te erkennen dat we veel goeds hebben gekregen. Dat gereformeerd-zijn fijn is. Om daarna ook rustig te kunnen **zeggen**: maar waarom doen of **hebben** we **dàt** eigenlijk niet?

Want alleen als je eerst positief en loyaal in de traditie gaat staan, **kun** je vervolgens vernieuwen. Dan krijg je de mensen **ook** mee.

Veranderingen in het levensgevoel

Kontekstueel van maart publiceerde een **lezing** die drs. W.G. *Rietkerk* eerder hield over de veranderingen in het **levensgevoel** gedurende de laatste tien jaren. Die veranderingen worden wel samengevat onder de **term** 'postmodernisme'. Hij geeft een drietal **typeringen**: mensen ervaren een kloof tussen **woord** en werkelijkheid; ze **geloven** niet **meer** in 'grote verhalen' en ze **beleven hun** bestaan als verbrokken, fragmentarisch.

De kloof tussen woord en werkelijkheid.

(...)

Waar ligt hier nu voor christenen de verlegenheid? Ik denk in de toenemende uitholling **van** het **woord**. Dat gaat niet aan de **gemeente** voorbij. **Beantwoordt** er wel een **werkelijkheid** aan onze woorden? De twijfel van het begin van deze eeuw was: beantwoordt er wel een werkelijkheid aan ons gevoel, is God geen projectie van **onze** diepste wensen?

(...)

Hier wordt wel degelijk de hoofdzenuw **van** alle werk van het Koninkrijk van **God** geraakt. Als verkondiging en lied, gebed en liturgie door de Europeaan in het **alge**meen worden ondergaan als een **taalveld** waarin wij **ons** bewegen, **waar** blijven we dan? Dan zijn wij in diepste verlegenheid, want zelf kunnen wij die diepste band tussen woord en werkelijkheid niet leggen. De kerken **van** de Reformatie hebben altijd hun kracht gezocht in **Jeremia** 23 : 29: 'Is **niet uw Woord** als een hamer die een steenrots vermorzelt?' Zodra ons **gehoor** bij ieder woord dat **we** spreken **denkt** 'dat hier is een pijp – **maar** het is geen pijp', d.w.z. het begrip staat **los van** de werkelijkheid, het zijn alleen **maar** woorden, dan is dat woord geen hamer meer die de rotsen **verbrijzelt**. ... Dat is onze eerste **verlegenheid**. Nu de tweede. **Wij** is **niets** si

Het einde van alle 'grote verhalen'

Toen de Utrechtse professor André Klukhuhn het postmodernisme uitlegde in het Utrechtse universiteitsblad, begon hij met dit citaat:

'Toen Chroesjtjov raketten plaatste op Cuba werd mijn vriend kaal.'

Dat begin kenmerkt de postmoderne roman: er worden twee gebeurtenissen in één zin verteld, maar er is daartussen geen enkel innerlijk of uiterlijk verband; de gebeurtenissen die wij meemaken zijn niet onderdeel van een groot plan, er is geen wijdere zinssamenhang. Achteraf blijkt het gedicht van Marsman uit 1939 in *Tempel en Kruis*, profetisch te zijn voor met name de geestesgesteldheid van de Europeaan 50 jaar na de bevrijding van de oorlog die hij vreesde:

*'Ik ben beroofd en leeg
mijn schepen zijn verbrand
mijn stem verloor haar gbed
m vindt geen weerklank meer
in 't dode firmament,
niets dan de galm die keert
van 't sombere gewelf
van mijn ontredderd hart*

*Ik sta alleen, geen God & maatschappij
die mijn bestaan betreft in een be-
zielde verband
geen horizon of zee, geen poov're
korrel zand
in 't naamloos wel en wee der bran-
dende woestijn ik voel de waat'ren
stijgen in de nacht...'*

Dat bezielde verband, dat is het wat een andere Franse filosoof, Lyotard, het grote verhaal noemt. (...)

Dat is het tweede punt dat ons als christenen in grote verlegenheid brengt. Gebeurtenissen als de plaatsing van raketten op Cuba en een vriend die kaal wordt hebben geen enkel verband met elkaar. Zo is het overal en altijd; er valt geen lijn meer te trekken, er is geen Hoop meer. Als ik het woord waarheid alleen nog maar hoor, zo zegt Lyotard, dan ruik ik al de schoorstenen van de concentratiekampen! 'Aan terreur hebben wij in de twintigste eeuw onze portie wel gekregen.' (...)

De eeuw van de fragmentatie (...)

We leven in wat Schaeffer noemde 'the age of fragmentation'. Wat hij al zag opkomen in de jaren 80 is in de jaren 90 alleen maar sterker geworden: fragmentatie, pluralisme, ieder zit op zijn eigen kleine schots, dobberend op de wateren van de samenleving. Maar wat

houdt ze samen? Wat zorgt ervoor dat we niet afdrijven naar anarchie? In zo'n samenleving mag tolerantie dan de grootste deugd zijn, maar relativisme is dan zeker het grootste kwaad. Het leidt tot een herhaling van de Richterentijd, toen een ieder deed wat goed was in eigen oog.

Uw kerkgebouw is toch wel bij Donatus verzekerd?

100% zekerheid

Als brand-, storm- of andere

schade dreigt, is het maar het beste als uw kerkelijke eigendommen bij

Donatus zijn verzekerd. Gewoon, omdat Donatus in de praktijk bewijst er te zijn wanneer Donatus het meeste nodig is! Bij calamiteiten van welke omvang en aard dan ook. Op basis van op maat gesneden voorwaarden.

50% premierestitutie

Bovendien is kiezen voor Donatus kiezen voor verantwoorde bestedingen. Jaarlijks wordt de winst van Donatus in de vorm van premierestitutie terug betaald. In de afgelopen 10 jaar bedroeg deze premierestitutie gemiddeld maar liefst 50%!

Samen sterk.

Donatus is een onderlinge

verzekeringmaatschappij. En dat berekent dat de leden samen de kracht van Donatus bepalen. Een gemeenschapsgedachte d& w inmiddels toe heeft geleid, dat er ruim 75% van alle kerkgebouwen in Nederland bij Donatus is verzekerd.

Wilt u meer weten?

Vraag dan om een persoonlijk gesprek met één van onze adviseurs.

Ook als u nu nog elders bent verzekerd.

donatus

Vertrouwd verzekerd.

O.V.M. Donatus u.a., Postbus 5055, 5201 GB 's-Hertogenbosch, tel. 073-612 21 66

Beroepbaar¹

Kandidaten:

A. *Krijgsheld*, Ripperdadrift 106, 9981 LK Uithuizen, ☎ (0595) 43 43 50.
R. *Ijbema*, Lelystraat 11, 8265 BA Kampen, ☎ (038) 332 82 49.

Predikanten:

Th.J. *Havinga*, De Barrage 5, 9285 SJ Buitenpost, ☎ (0511) 54 16 03.
J. de Wof, Populierenhof 15, 8091 DR Wezep, ☎ (038) 376 39 48.

Studenten met spreekconsent

G. *Meijer*, tot 16 juni 1996; a (038) 331 29 58.
J.J. *Meijer*, tot 16 juni 1996; ☎ (038) 332 52 77.
C. van Dijk, tot 16 september 1996; a (038) 333 08 47.
M.J.C. Blok, tot 16 september 1996; ☎ (038) 332 82 02.
E.G. *Kremer*, tot 6 oktober 1996; ☎ (038) 332 27 40.
J.J.Th. Doedens, tot 6 oktober 1996; ☎ (038) 331 60 77.
R.J. *Meijer*, tot 8 februari 1997; ☎ (033) 475 52 62.
J.P. *Kruiger*, tot 14 maart 1997; ☎ (0341) 55 16 73.

Beroepen te Buitenpost: A. de Graaf te Blokzijl c.a. i.c.m. **Marknesse**; te **Hardenberg-C.**: H. **Jagersma** te Veenendaal, te Utrecht-Noord/West: A. Buursema te **Almkerk/Werkendam** en Breda.
Aangenomen naar Eemdijk: J.M. van Leeuwen, kandidaat te **Stads kanaal**, die bedankte voor Lisse i.c.m. Voorschoten en voor Vlissingen; naar Hardenberg-Oost (wijk Baalder): P.K. **Meijer** te Assen, 11. **zending**spredikant te **Brazilië**, die bedankte voor Assen-Noord (westerwijk), voor **Leens** en voor **Bedum**; naar Hoogezand-Sappemeer: A.J.Th. van der Scheer, missionair predikant te Middelburg die bedankte voor Dronten, Tiel en Zaltbommel; naar Wezep: P.M. de Wit te Gouda. Bedankt voor Rijsburg (tweede predikantsplaats): S. de Vries te Haren (Gr.).
Toegelaten tot de dienst des Woords door de classis **Noord-Brabant/Limburg:** A.A.J. de Boer kandidaat te Kampen en beroepen te Waardhuizen c.a.

Beroepbaar

Roodeschool – De classis Warf-furn heeft A. Krijgsheld te **Uithuizen** preparatoir geëxamineerd en beroepbaar gesteld. ☎ (0595) 43 43 50.

Intrede

Lemele – Op zondag 5 mei jl. deed kand. A. **Bas** te Alblasterdam intrede in de gemeente te Lemele-Lemelerveld. Hij werd in de morgen-dienst door prof. dr. F. van der Pol te Kampen in het ambt bevestigd en deed in de middagdienst intrede. Beide diensten werden gehouden in het eigen kerkgebouw van de gemeente, **Kerkstraat 17, Lemelerveld**. Nieuw adres ds. **Bas: Kerkstraat**

18, 8151 AR Lemelerveld, s (0572) 37 12 84.

Jubiläum

Drachten – Zondag 5 mei jl. was het 50 jaar geleden dat ds. Th. Hoff, emeritus-predikant van de Gereformeerde **Kerk** te Drachten, in het ambt werd bevestigd. Theunis Hoff werd op 11 juni 1914 in Drachten geboren. Hij studeerde aan de **Theologische Universiteit** te Kampen. Op 5 mei 1946 deed hij intrede in de gemeente te Groote-gast. In 1949 vertrok ds. Hoff van Groo-tegast naar Loenen aan de Vecht. Vandaar ging hij in 1952 naar **Haulerwijk** en in 1955 naar **Voorthui-zen**. Op 15 september 1965 ging hij met emeritaat. In 1971 verbond ds. Hoff zich aan de gemeente van **Katwijk** en **Valkenburg (Z.H.)** welke hij diende tot zijn emeritaat op 1 augustus 1979.

Agenda Generale Synode

Berkel en Rodenrijs – Op de agen-da van de Generale Synode van **Berkel en Rodenrijs** stonden plenai-re zittingen gepland op: **Woensdag 1 mei**: generale synoda-le publicaties; **toepassing** artikel 42 KO, **toegang** asielzoekers tot het avondmaal. **Donderdag 2 mei**: radio- en televi-sie-uitzendingen. **Vrijdag 3 mei**: twee brieven n.a.v. het rapport deputaten Eredienst.

Benoemingen

Berkel en Rodenrijs – De Gene-rale Synode van **Berkel en Rodenrijs** heeft per 1 september 1996 twee **universitair docenten** be-noemd voor de Theologische Uni-

¹ Nieuwe opgaven en wijzigingen: W.L. de Graaff, ☎ (038) 333 12 01.

versiteit te Kampen en wel:
drs. W.H. Rose, oud-semitische filologie en cultuurgeschiedenis van het Oude Nabije Oosten;
drs. I.D. Haarsma (deeltijds), geschiedenis van de wijsbegeerte. Beide docenten hadden al een tijdelijke aanstelling aan de universiteit. Drs. Rose studeerde in Kampen theologie en semitische talen en culturen in Leiden. Hij werkt in Oxford momenteel aan een proefschrift.

Drs. Haarsma is docent aan het Greijdanus College, aan de Gereformeerde Hogeschool voor hoger beroepsonderwijs en aan de Reformatorische Hogeschool te Zwolle. De synode stond met dankbaarheid stil bij het werk van mw. drs. M.A. Blok-Sytsma en dat van dr. K. Velling, de respectieve voorgangers van drs. Rose en drs. Haarsma. D. van Winden, Verveenstraat 26, 2651 EX Berkel en Rodenrijs, werd aangesteld tot quaestor van de synode.

Persbericht

Eigen kerkgebouw te Vollenhove De Gereformeerde kerk (vrijgemaakt) te Vollenhove, in januari 1996 geïnstitueerd, is in bezit gekomen van het kerkgebouw, Kerkstraat 25, dat al sinds augustus 1989 gehuurd werd voor de kerkdiensten. Het is een Gereformeerd kerkgebouw uit het begin van deze eeuw, dat na de Vrijmaking tientallen jaren dienst gedaan heeft als plaats van samenkomst voor de Gereformeerde kerk (synodaal). De kerk te Vollenhove heeft dit gebouw, dat plaats biedt aan ongeveer 230 kerkgangers, nu uit eigen middelen voor een uitzonderlijk lage prijs van de huidige eigenaars kunnen overnemen.

Adreswijzigingen e.d.

Loenen aan de Vecht * Diensten: 10.30 en 15.00 uur.
 Zuidhorn * Emeritus-predikant: C. Stam, Tjotter 3, 9801 MB, ☎ (0594) 50 75 42 (pag. 23 en 41).

Drs. P. Groenenberg (red.)

Gelovig Denken

– *ondenverpen voor vereniging, bijbelkring of persoonlijk gebruik* –

De belijdenis ouderwets geloof? Wat is het nut van een belijdenis? Is de Bijbel dan niet voldoende?

Een greep uit een aantal vragen waarop ds. P. Groenenberg (red.) antwoord tracht te geven.

Deze uitgave is een vervolg op het boek *Gelovig Leven*.

204 pagina's, gebonden, f 28,00

P.L. Los

Van gelijke beweging als wij

– *over leren van, omgaan met en behandelen van mensen zoals wijzelf zijn* –

In deze uitgave, het 24e deeltje van de serie *Pastoraal Perspectief*, behandelt de auteur diverse onderwerpen. De auteur, bekend om zijn heldere en treffende toonzetting, belicht onder andere: hypnotherapie, valkuilen in de hulpverlening, intolerantie en rouwverwerking.

88 pagina's, ingenaald, f 16,50

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

OOSTERBAAN & LE COINTRE B.V.

Postbus 25, 4460 AA Goes, Telefoon 0113-215591

